

Zámek Hrádku otevírá své brány!

Návštěvníci vstoupí do světa krásy, romantiky i tajuplných příběhů!

Rozlehlý areál zámku v Hrádku u Sušice byl 24. Června 2010 po rozsáhlé obnově zpřístupněn veřejnosti. Plzeňský kraj tak získá nejen novou ubytovací kapacitu pro turisty, ale také multifunkční kulturní centrum a malé regionální muzeum. Významná památka obnovena mimo jiné z "evropských peněz" tak díky investorovi, společnosti Šumavaplan, obohatí oblast Pošumaví o nový turistický cíl. A navíc, investor zachránil cenné historické hodnoty objektu. Jeho přístup i citlivě provedenou obnovu chválí také plzeňští památkáři.

"Když jsme s manželkou Helenou v 90. letech obcházeli areál zámku v Hrádku u Sušice", vzpomíná architekt Pavel Lejsek ze společnosti Šumavaplan, "vůbec nás nenapadlo, že jednou tuto památku obnovíme a zpřístupníme veřejnosti. Vše bylo spíše tajným snem." Nicméně, stalo se, a zámek, sloužící jako "Společenské, kulturní a ubytovací centrum Hrádek" otevírá svoji bránu již 24. Června roku 2010. "Pan Lejsek je příkladem člověka, který dosáhl i na evropské peníze a dokázal vše dobře ošetřit i po té úřední stránce," konstatuje ředitelka plzeňského územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu, paní Ludmila Drncová, a dodává: "myslím, že tím je dán dobrý příklad i možným následovníkům: Že to jde." Památkáři si navíc pochvalují i vzorný přístup nositele projektu vedoucího k obnově zámeckého areálu v Hrádku, objekt je obnovován nesmírně citlivě nejen jako celek, ale rovněž i v detailech. Ludmila Drncová, která řadu restaurátorských prací dozorovala, ví o čem mluví. Zmíní i několik tajemství, která během obnovy zámek v Hrádku u Sušice vydal. "Určitě všechny nesmírně překvapila renesanční rodová galerie erbů Račínů, kteří na zámku sídlili koncem 16. století. Velmi působné jsou i chinaserie, nástěnné malby s orientálními motivy, datovatelné k přelomu 18. a 19. století."

"Rodovou galerii Račínů a jejich příbuzných budou moci spatřit i návštěvníci zámku," potvrzují restaurátoři Tomáš Teska a Ladislav Lojka, kteří během několika let obnovy znají zámek téměř lépe, než vlastní boty. Dokáží bez problémů přidat i návštěvnický vděčný perličky, aniž by slevili na historické pravdě: "V sadě zrestaurovaných erbů pak lze najít i ten, jenž patřil Kryštofu Račínovi, kterého za letní noční bouře roku 1597 zabil blesk!" Z restaurace lze vejít do luxusního svatebního apartmá. Nebo nahlédnout do zámeckého sklepení. Tam, kde se před desetiletími nacházela nebezpečná vrstva bahna pod hladinou hluboké louže, dnes leží srovnaná štěrková podlaha a kolem středního hranolového sloupu, podepírajícího klenbu, lze dojít i ke studni v nice jedné ze sklepních stěn. Naopak, patro renesančního křídla opět ukrývá pokoje určené k ubytování zámeckých hostů. V některých z "hostinských komnat" zůstaly dochovány také nápisy na zdi, obdoba dnešních grafitti, jenže z časů renesance.

K restauraci přiléhá i víceúčelový salonek se střízlivou štukovou výzdobou. Ovšem v chodbičce poblíž salonku se nachází doslova poklad. Renesanční krb, který svým zdobením doslova vyrazí dech! "Před lety byl do půlky zakryt skladovaným uhlím a zbytek krbu pokrýval šedavý oblak," uvádějí restaurátoři Lojka a Teska. Dnes tomu lze jen těžko uvěřit. Barevné maskarony a řadu složitých dekorů doplňují i nápisy v latině.

"Zjistili jsme, že aby naši předkové, kteří krb stavěli, dosáhli opravdu tmavé barvy očí maskaronů, vsadili do pomyslných očních důlků kusy tmavých uhlíků. A my jsme postupovali stejně," uvádí zvědavého návštěvníka do tajů restaurátorské práce Ladislav Lojka.

Ze salonku však vedou i další dveře, tentokrát k jinému z nádherných a dech beroucích tajemství, jimiž zámek hýří až marnotratně. K zámecké kapli sv. Valburgy. "Tuto barokní kapli nechal postavit při nádvoří zámku pan Bedřich Desfours roku 1775. Zasvěcením chtěl překrýt místní kult pohanské víly Odolenky, jejíž mohyla na úpatí blízkého vrchu Svatoboru byla zdobena vděčnými venkovany z okolí ještě i během 18. století. Sv. Valburgu si hrabě vybral proto, že byla rovněž považována za léčitelku, podobně jako dávná Odolenka," vysvětluje Tomáš Teska, ještě než otevře dveře rozsáhlé kaple.

A návštěvník je po té doslova oslněn. Obnovenou barokní výzdobou oltářů. Množstvím soch i obrazů kolem kostelních lavic. Zámecká kaple je poměrně rozlehlý objekt se samostatnými vchody jak ze zámku, tak zámeckého nádvoří. Ke kněžišti přiléhá malá sakristie a po točitém schodišti lze vystoupat k varhanám. Otočí-li návštěvník hlavu, spatří prosklenou panskou oratoř. "Kaple bude do budoucna sloužit jak k bohoslužbám, tak pro církevní svatební obřady nebo varhanní koncerty či pro komponované pořady s vážnou hudbou," usmívají se spokojeně restaurátoři. I když byla v 90. letech 20. století kaple vykradena, valnou většinu cenností se podařilo před zloději zachránit. "Vděčíme za to náhodě," vysvětluje Ladislav Lojka a dodává, "když po roce 1948 zámek přebíral stát, řada cenných plastik se prostě přenesla do jedné místnosti při kůru a pak se zazdily dveře. Vše tedy přežilo nepříznivá desetiletí až do časů obnovy." Podle restaurátorů i jiných odborníků jsou mobiliář kaple i jednotlivé součásti její výzdoby velmi kvalitní. Dokazují, že zámek v Hrádku u Sušice vlastnili movití příslušníci šlechty, kteří si mohli dovolit pořídit kvalitní a ušlechtilé materiály, nebylo tedy třeba používat náhražky.

Bočním schodištěm stoupáme do patra. Zábradlí je ozdobeno dvěma soškami děcek, třímajících úporně barokně vyhlížející lucerny. "Obojí jsme museli obnovit podle dochovaných fotografií. V 70. letech 20. století byly sošky coby "feudální přežitek" zničeny a odvezeny do zásypu," komentují cestu zámkem restaurátoři. Nad schodištěm odbočíme k místnosti, kde se nachází regionální expozice věnovaná páteru Vojtěchu Hlinkovi, který koncem 19. století působil jako vychovatel v rodině tehdejšího majitele hrádeckého zámku, hraběte Sturmfedera. Páter Hlinka vynikl rovněž jako spisovatel mravoličných děl a prací určených dětem. Působil pod pseudonymem František Pravda. Nicméně, je nutno dodat, že mravní a výchovnou hodnotu díla kladl tento kněz - spisovatel nad kvality literární. "Expozice je pojata jako otevřená," popisuje záměry instalace jeden z autorů, restaurátor Tomáš Teska. Zároveň vše vysvětluje: "Máme tu artefakty i roucha z časů a míst zdejšího působení Františka Pravdy, tedy věci, které mohl užívat. Ze zápůjčky máme k dispozici i jeho osobní psací stůl a několik písemností. Vše doplňují také nálezy pocházející z průzkumu a obnovy zámku. Expozici je možno v budoucnu dále obměňovat a aktuálně i doplňovat." Z muzejní místnosti lze pohodlně vejít na prosklenou kruchtu, z níž bude návštěvníkům umožněno nahlédnout rovněž do zámecké kaple.

V prvním patře jižního křídla zámku se ovšem ukrývá opět netušený poklad. Během obnovy místností byly v jedné z nich nalezeny nádherné chinaserie, pravděpodobně z počátku 19. století. Jedná se o tehdy módní celonástěnné výmalby, představující fiktivní scény i reálie z dálného orientu. Člověk, který do místnosti vejde, jako by se rázem ocitl uvnitř krajiny na dávné čínské malbě. V jižním křídle ovšem nalezneme další místnosti, určené k ubytování hostů. Provozovatel zámku zvolil ladění do stylu, které odpovídá době Ludvíka XV. Klenotem mezi komnatami pak je tzv. "královské apartmá", k němuž náleží i prostor původních hraběcích hygienických zařízení. Stěny i stropy září obnovenými výmalbami, ať barokními či ve stylu 19. století. Ten, kdo měl možnost procházet stejnými komnatami na počátku 90. let minulého století musí před prací restaurátorů smeknout uctivě klobouk. Věřil by tehdy někdo uprostřed špinavých místností s rozbitými okny a podlahami pokrytými nečistotou, mezi stěnami pokrytými vrstvou vzorů od standardizovaných válečků, jak tomu bylo v každé druhé české domácnosti, že zámek bude jednou vzkříšen téměř do původní krásy? A navíc, že po tomto vzkříšení bude sloužit veřejnosti?

Pomyslným srdcem zámku bude v tomto směru recepce, sousedící s hlavním průjezdem objektu. Návštěvník, který sem vejde, se nejprve ocitne pod zdobnou klenbou průjezdu s obnovenými výmalbami představujícími oblohu s oblaky a letícími ptáky. V recepci si bude moci zakoupit vstupenku do muzea či na kulturní akce, objednat si ubytování. Nebo svatební obřad.

K zámku ovšem patří i zajímavý park. Cestou k němu zbývá čas na vyprávění dalších romantických souvislostí, pokud jde o někdejší obyvatele zámku. Prohlédneme-li si dobře hlavní zámecké průčelí se složitým byt' působivým erbem Desfoursů, můžeme přejít pohledem k balkonu nad hlavním vjezdem. Možná, že právě tady snila hraběnka Adelhaida Desfours o tajné lásce k nemajetnému správci panství Koslerovi. Nicméně, manžel její sestry, hrabě Sturmfeder se stavěl tvrdě proti tomuto nerovnému vztahu a nakonec hraběnku Adelhaidu z Hrádku vypudil. Jako by tento triumf feudální etiky stvrdily i sturmfederovské erbovní sekery, zdálivě symbolicky zdobící kování téhož balkonu. Díky Koslerovi se hraběnka seznámila rovněž s jedním z nejvýznačnějších českých vědců své doby, Janem Evangelistou Purkyněm. Dochovaná korespondence svědčí o pozdějším hraběncině vzplanutí k Purkyňovi. Ovšem i zde zasáhl neblahý osud. Při pečeti dopisu v italském Meranu se od ukápnutí hořícího vosku vzňaly hraběnciny šaty a ta po několika dnech zemřela na těžké popáleniny.

Od hlavního průčelí zámku lze projít brankou do sousedního parku. Kromě drobné kapličky v jednom z koutů areálu a zeleně dominují prostoru dva nárožní bastiony, upravené na altány. Jeden z nich byl doslova znovu vystavěn z trosek. "Také uvnitř těchto zahradních pavilonů se našly zbytky chinaserií, jako tomu bylo v jižním křídle," uvádějí restaurátoři. Tato torza výmalb ovšem byla zafixována a uchována pod celkovou bílou výmalbou. "Viděli jsme i plány na přestavbu pavilonů," poznamenává Ladislav Lojka a upřesňuje: "počítalo se s ochozem a střechami v podobě helmic zakončených korouhví s půlměsícem, aby altány připomínaly tehdy módní minarety." Také park bude sloužit veřejnosti. Na roubení kašny se vrátilo kované zábradlí, své místo zaujme i kamenná mísa k zachycování tryskající vody. Vše, co nenechavci v minulosti poničili. Místo, kde bývalo betonové pódium využívané převážně

pro rockové koncerty, bude opět sloužit zábavám, plánované využití však bude mnohem širší. Prostor bude například i pro divadelní představení. "Shodou okolností se tu pod terénem našla skála se základy nejstaršího gotické tvrze, co kdysi stávala v Hrádku," upozorňuje restaurátor Tomáš Teska na jedno z posledních hrádeckých tajemství.

Provozovateli areálu i zámeckého objektu patří chvála, že stavbu neproměnil v hermeticky uzavřené rezidenční sídlo. "Vytvořit multifunkční prostor, využitelný jako společenské, kulturní a ubytovací centrum Hrádek bylo naším snem," usmívá se spokojeně ing. Pavel Lejsek ze investorské společnosti Šumavaplan a dodává: "Právě tento koncept nám umožňuje dosáhnout na evropské fondy pro regionální rozvoj. Projekt areálu, využitelného nejen místními obyvateli Hrádku, ale také širokou veřejností, poskytl prostor ke spolufinancování celkové obnovy z fondů Evropské unie".

Připravil: David Růžička, NPÚ ÚOP v Plzni, mobil: 777 25 25 86